

УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ НАРАД

З ТЕХНІЧНИМИ КОМПІТЕТАМИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ

Т. Гордієнко, кандидат технічних наук, начальник відділу НДІ стандартизації, ДП «УкрНДНЦ проблем стандартизації, сертифікації та якості», м. Київ

ОБОБЩЕНИЕ ОПЫТА ПРОВЕДЕНИЯ СОВЕЩАНИЙ С ТЕХНИЧЕСКИМИ КОМПИТЕТАМИ СТАНДАРТИЗАЦИИ

Т. Гордиенко, кандидат технических наук, начальник отдела, НИИ стандартизации, ГП «УкрНИУЦ проблем стандартизации, сертификации и качества», г. Киев

LESSONS LEARNED OF MEETINGS WITH TECHNICAL COMMITTEES OF STANDARDIZATION

T. Gordiyenko, Candidate of Technical Sciences, Department Chief, Research Institute of Standardization, «Ukrainian Research and Training Centre for Standardization, Certification and Quality Problems» State Enterprise, Kyiv

Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») як провідна науково-дослідна організація Держспоживстандарту бере участь у реалізації основних напрямків державної політики у сфері стандартизації та суміжних сферах діяльності [1, 2], надає відповідну консультативну, інформаційну та методичну допомогу ТК, центральним органам виконавчої влади (ЦОВВ), іншим підприємствам, установам і організаціям, враховуючи регіональні державні центри стандартизації, метрології та сертифікації (ДЦСМС) системи Держспоживстандарту.

ДП «УкрНДНЦ» отримує різноманітні запити стосовно діяльності ТК консультативного, інформаційного або методичного характеру не лише від представників ТК, а й від фахівців ЦОВВ, організацій або підприємств. Основні актуальні питання у 2005—2009 роках, що потребували роз'яснення: правила

У статті висвітлено питання організаційного та інформаційного забезпечення діяльності національних технічних комітетів стандартизації (ТК) України у 2005—2009 роках. Оцінено ефективність проведення галузевих та регіональних нарад з ТК, представниками промисловості та бізнесу.

діяльності ТК, їхні контактні дані, процедури зміни керівного складу, правила передання функцій секретаріату ТК до іншої організації, стан експертизи положення про ТК, можливість придбання на пільгових умовах стандартів у Головному фонді нормативних документів.

Видання у 2005—2009 роках ДП «УкрНДНЦ» щорічних каталогів «Технічні комітети стандартизації України» сприяло кращому інформуванню зацікавлених партнерів про національні ТК, отриманню актуалізованих даних про ТК, організацію чи установу, що здійснює функції секретаріату ТК, адресу, телефони та іншу інформацію.

Для обговорення сучасного стану стандартизації в Україні, покращання діалогу зацікавлених сторін та інформування про переваги від участі у роботі національних ТК, ДП «УкрНДНЦ», інші територіальні органи (ТО) за дорученням Держспоживстандарту

Таблиця 1. Інформація про галузеві наради

Тематика заходу або галузь діяльності й дата проведення	Кількість учасників-представників:			
	ЦОВВ, академії наук	ДЦСМС	підприємств, асоціацій виробників	ТК
Нарада керівників ТК	1	4	0	100
Нарада з питань гірничо-металургійного комплексу	3	5	0	15
Нарада з питань безпеки й охорони здоров'я	5	1	0	24
Нарада з питань інформаційних технологій і метрології	6	9	2	29
Нарада з питань агропромислового і паливно-енергетичного комплексів	6	5	6	24

протягом 2006—2007 років провели низку галузевих та регіональних нарад за участі ТК.

Так, у 2006 році на базі ДП «УкрНДНЦ» було проведено нараду голів і секретарів ТК та чотири галузеві наради за участі ТК, фахівців Держспоживстандарту, інших ЦОВВ, ТО (табл. 1). Запрошувались представники асоціацій, об'єднань підприємств, виробників, які, на жаль, не були активними і не взяли участі у трьох заходах — нарадах керівників ТК з питань гірничо-металургійного комплексу, безпеки й охорони здоров'я.

Нарада голів, заступників голів та відповідальних секретарів ТК була приурочена до відзначення Дня працівника стандартизації та метрології й Всесвітнього дня стандартів. На ній розглядалися питання діяльності ТК на сучасному етапі, їхня роль у реалізації державної політики у сфері стандартизації, обговорювались завдання та проблеми планування робіт зі стандартизації.

Учасники мали можливість поінформувати про роботу своїх ТК, обмінятись досвідом, обговорити проблеми, що виникають у процесі діяльності на національному, міжнародному чи міждержавному рівні, охоплюючи надання пропозицій до плану, розроблення, погодження, надання або скасування чинності, фінансування та видання національних стандартів. Заслухавши доповіді та обговоривши запропонований проект рішення, учасники наради домовились прийняти його в цілому та доповнити пропозиціями, що були висловлені під час проведення заходу. Крім цього, на зустрічі було поінформовано про проведення нарад з ТК згідно з графіком, схваленим на колегії Держспоживстандарту від 21.09.2006 [3].

Нарада з керівниками ТК стала важливою подією для організацій, підприємств і установ, що здійснюють функції секретаріату ТК, у вирішенні проблемних питань їхньої діяльності. Доповідачі та учасники відзначили важливість проведеного заходу

Держспоживстандартом і ДП «УкрНДНЦ» для розбудови національної стандартизації, колегіального розгляду проблемних питань, обміну досвідом та сприяння широкому інформуванню ТК.

Інші чотири галузеві наради, проведені на базі ДП «УкрНДНЦ» у 2006 році, розглядали проблемні питання діяльності ТК, що потребували вирішення, зокрема необхідність перегляду закріплених міждержавних стандартів ГОСТ, оновлення нормативної бази шляхом першочергового запровадження гармонізованих міжнародних і європейських стандартів, співпраця ТО Держспоживстандарту з ТК, захист інтелектуальної власності, зокрема технічних умов (ТУ), від несанкціонованого розповсюдження та видання.

Зверталась увага на проблеми з фінансуванням науково-дослідних робіт зі стандартизації, які ускладнені процедурами тендерних закупівель у зв'язку з прийняттям Закону України «Про закупівлю товарів і послуг за державні кошти», що ставить під сумнів реалізацію потенціалу суб'єктів стандартизації, досягнення показників, встановлених урядовими документами стосовно прийняття стандартів та покращання якості нормативних документів.

Деякі ТК висловлювали застереження щодо впровадження на національному рівні міжнародних та європейських стандартів методом підтвердження. Також учасники наради зазначили, що перспективи розвитку національної стандартизації та покращання її ринкової відповідності суттєво залежать від співпраці ТК з виробниками і бізнесом у цілому, рівень якої було визнано недостатнім.

На нараді з питань гірничо-металургійного комплексу зверталась увага на наявність значної кількості розроблених ТУ у цій сфері, в яких занижено вимоги до продукції порівняно з міждержавними, міжнародними та європейськими стандартами. Відзначено активну участь українських ТК гірничо-металургійного комплексу на регіональному рівні,

Таблиця 2. Інформація про регіональні наради з ТК

Місто, дата проведення	Проведено на базі	ТК регіонів України	Кількість учасників-представників:			
			ЦОВВ, академії наук	ДЦСМС	підприємств, асоціацій виробників	ТК
м. Дніпропетровськ	ДП «Дніпростандарт-метрологія»	Дніпропетровська, Запорізька, Донецька, Луганська	2	6	17	26
м. Харків	ДП «Харківстандарт-метрологія»	Харківська, Полтавська, Сумська	2	4	79	26
м. Одеса	ДП «Одесастандарт-метрологія»	АР Крим, Одеська, Миколаївська, ТК м. Києва з системи Держспоживстандарту	2	6	10	11
м. Львів	ДП «Львівський РДЦСМС»	Львівська, Івано-Франківська, Житомирська	3	13	51	8

що сприяє захисту інтересів національного виробника — 14 національних ТК беруть участь у роботі міждержавних ТК (МТК), а 6 національних ТК ведуть секретаріати МТК. У той же час акцентувалось на тому, що асоціації виробників гірничо-металургійного комплексу ще не досить активно беруть участь у роботах зі стандартизації. Тому актуальним питанням є залучення асоціацій і об'єднань виробників, малих і середніх підприємств до фінансування й участі у розробленні національних стандартів.

На нараді з питань стандартизації у сфері безпеки, охорони здоров'я, захисту довкілля, попередження надзвичайних ситуацій, технологічних процесів, що визначають якість продукції, загально-технічних вимог, вузлів, деталей піднімали питання координованості дій між Держспоживстандартом України та іншими ЦОВВ, дотримання процедури погодження проектів стандартів у сфері охорони довкілля з профільними ТК, а також застосування еколого-економічних інструментів для стимулювання впровадження підприємствами стандартів серії ISO 14000.

На нараді з питань стандартизації у сфері інформаційних технологій, телекомунікацій та засобів зв'язку, метрології, вимірювання, засобів вимірювальної техніки, побутових послуг і продукції народного вжитку та транспортному комплексі розглядалися питання дотримання процедур планування розроблення національних стандартів ТК, зверталась увага на наявність у Плані національної стандартизації (План) низки позицій певних ТК, що не належать до їхньої сфери діяльності. Висловлювались сумніви щодо спроможності виконання окремими ТК значних обсягів завдань, внесених до Плану.

На нараді з питань стандартизації у сфері агропромислового і паливно-енергетичного комплексів, сфери хімічних технологій та енергоощадження за-

значалось про необхідність запровадження перехідного періоду для адаптації підприємств до виконання вимог, встановлених міжнародними та європейськими стандартами.

Учасники наради підтвердили важливість узгодженої співпраці під час розроблення стандартів між українськими ТК, що функціонують у суміжних сферах діяльності, необхідність залучати до цих робіт додаткові ресурси виробників та підприємств галузі. Адже у певних галузях економіки України функціонують спілки та асоціації виробників, які могли б бути не лише активними учасниками процесу стандартизації, але й розробниками стандартів за власні кошти.

З усіх проведених у 2006 році нарад найбільша кількість учасників від ТК була на нараді керівників ТК (табл. 1). Із галузевих нарад найбільша кількість учасників — представників ТК була на нараді, де розглядалися питання стандартизації у сфері інформаційних технологій, телекомунікацій та засобів зв'язку, метрології, вимірювання, засобів вимірювальної техніки. Імовірно, такий інтерес був пов'язаний з тематикою наради, оскільки практично половина учасників представляли ТК, секретаріати яких ведуть організації системи Держспоживстандарту.

У продовження започаткованої практики та з метою підвищення результативності діяльності ТК у 2007 році за участі ТК на базі ДЦСМС та ДП «УкрНДНЦ» відбулось чотири регіональні наради на виконання наказу Держспоживстандарту від 26.02.2007 № 37 (табл. 2).

Найактивнішими були ТК, що взяли участь у регіональній нараді в м. Харкові й територіально знаходяться у Харківській, Полтавській та Сумській областях [4, 5]. З усіх 28 ТК цього регіону у нараді взяли участь 26 ТК. Друге місце за активністю участі у регіональних нарадах посідають ТК, ▶

що були присутні на нараді в м. Львові, наступні у м. Дніпропетровську та м. Одесі (див. рисунок).

Представники Держспоживстандарту та ДП «УкрНДНЦ» брали участь у всіх проведених заходах, виступали з доповідями з актуальних питань діяльності ТК відповідного регіону, надавали відповіді або роз'яснення щодо низки порушених питань і проблем. За результатами нарад приймалися відповідні рішення, інформація про які своєчасно розміщувалась на веб-сайтах Держспоживстандарту, ДП «УкрНДНЦ» та публікувалась у фаховому журналі «Стандартизація, сертифікація, якість».

Загалом представники ТК та інші учасники галузевих та регіональних нарад підкреслювали важливість проведення цих заходів не лише для широкого інформування ТК й підвищення ефективності їхньої роботи, а й для можливості обміняти досвідом та обговорити нагальні проблемні питання, що стосуються вузьких сфер діяльності або конкретних ТК.

Питання, що піднімалися на нарадах, викликали інтерес у всіх учасників та сприяли розвитку дискусії стосовно різних можливостей для вирішення проблем фінансування робіт зі стандартизації, взаємодії з органами влади, провідними виробниками та бізнесовими структурами для залучення до робіт зі стандартизації. Рекомендувалось змінити формат подальших регіональних нарад таким чином, щоб перша половина наради проходила як пленарне засідання, а друга — у формі «круглого столу».

Учасники всіх без винятку нарад звертали увагу на те, що застосування процедур тендерних закупівель до науково-дослідницьких робіт зі стандартизації призводить до руйнації наявного потенціалу суб'єктів стандартизації та унеможливує досягнення показників, встановлених урядовими документами стосовно прийняття стандартів та покращення якості нормативних документів.

Під час підготовки та проведення згаданих вище заходів неодноразово проводились роботи з асоціаціями та об'єднаннями вітчизняних товаровиробників щодо залучення їхніх коштів і наукового потенціалу до вирішення проблем технічного регулювання та споживчої політики. Переважна більшість компаній не беруть участі, але зацікавлені у роботах зі стандартизації, стежать за розробленням стандартів, однак не виявляють готовності фінансувати роботи у сфері стандартизації. Це наочно демонструє пасивну та очікувальну позицію бізнесу в питаннях стандартизації.

Після проведення галузевих та регіональних нарад з ТК із залученням провідних асоціацій виробників збільшилась кількість заявок від під-

приємств та організацій з пропозиціями щодо створення нових технічних комітетів стандартизації (21 пропозиція): у 2005 році — 3 ТК; 2006 році — 5 ТК; 2007 році — 6 ТК; 2008 році — 4 ТК; 2009 році — 3 ТК. Від науково-дослідних установ, університетів та інститутів надійшло 14 пропозицій, із них 7 — у сфері агропромислового комплексу; від науково-виробничих підприємств, об'єднань і центрів — 5; асоціацій — 2.

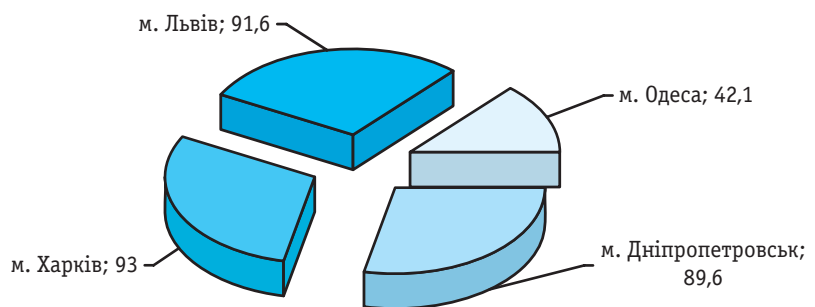
Значна кількість пропозицій щодо створення ТК, які в більшості надходили від наукових установ сфери агропромислового комплексу та сільського господарства, пов'язана з обсягами фінансування, виділеними Мінагрополітики у 2005—2006 роках та 2008 році.

Ініціювання створення ТК іншими інститутами, науково-виробничими підприємствами, об'єднаннями та двома асоціаціями свідчить, з одного боку, про потребу в запровадженні національних, європейських та міжнародних стандартів для певних користувачів, з іншого — про низький рівень готовності бізнесових структур вкладати кошти у розроблення стандартів за певними галузями діяльності.

У 2008—2009 роках ДП «УкрНДНЦ» продовжив практику проведення семінарів та конференцій для ТК за сприяння проекту Twinning «Зміцнення стандартизації, ринкового нагляду, випробувань, законодавчої метрології, оцінки відповідності та споживчої політики в Україні».

У цей період були проведені такі заходи для ТК:

- семінар «Моніторинг та переоцінка стандартів» за участі експертів Німецького інституту стандартизації (DIN) М. Крюгера та С. Меркель (9–10 липня 2008 року);
- семінар «Механізм прискорення впровадження європейських стандартів та робота технічних комітетів як в Україні, так і в Європі» за участю експерта DIN К. Шульца (17.07.2008);
- семінар «Удосконалення діючої інфраструктури якості в Україні» за участі керівника проекту, директора департаменту Французької асоціації із стандартизації (AFNOR) К. Вендлінга, експерта DIN Т. Кайзера (16.06.2009);

Кількість ТК, що взяли участь у регіональних нарадах 2007 року, % від кількості ТК регіону

